

Työpaikan oikea-aikaisilla toimilla on keskeinen rooli ammatillisen kuntoutuksen onnistumisessa

Työkyvyn tukemisen ja työkyvyttömyysriskien hallinnan ensisijainen tavoite on löytää ratkaisuja omalta työpaikalta. Työnantajalla ja esihenkilöllä on keskeinen rooli. Jos työpaikan omat keinot eivät riitä, voidaan harkita ammatillista kuntoutusta. Sen onnistumisen kannalta ratkaisevaa on, että tuki on oikea-aikaista ja yksilöllistä, työpaikan ja työyhteisön asenne on myönteinen ja eri toimijat tekevät sujuvaa yhteistyötä.

AMMATILLINEN KUNTOUTUS

Ammatillinen kuntoutus tarkoittaa työhön liittyviä toimia, joilla pyritään vahvistamaan ja tukemaan henkilön työkykyä sekä ehkäisemään ennenaikaista työkyvyttömyyttä. Tavoitteena on, että henkilö voi jatkaa työssään tai siirtyä uuteen työhön avoimilla työmarkkinoilla. Ammatillisen kuntoutuksen keinoja ovat työkokeilu, työhönvalmennus, koulutus ja elinkeinotuki oman yrityksen aloittamiseen tai jatkamiseen.

RATKAISUJA

Työpaikan suhtautuminen ja asenneilmapiiri.

Työyhteisön ja erityisesti esihenkilön kannustava asenne ja tuki ovat ratkaisevia. Viesti selkeästi, että kuntoutujan työhön paluu on toivottu ja tuettu. Rohkaise avointa keskustelua ja ennakkoluulojen purkamista. Vaikuta asenteisiin tiedolla, esimerkeillä ja yhteistyöllä.

Työn muokkaaminen ja yksilölliset järjestelyt.

Muokkaa työtehtäviä, työaika ja/tai työpistettä kuntoutujan tarpeiden mukaan. Tarjoa realistisia ja terveydentilalle sopivia tehtäviä. Tavoittele työn jatkuvuutta ja sujuvaa arkeen palaamista.

Tiedon ja tuen tarve.

Panosta johtajien ja esihenkilöiden osaamiseen ammatillisesta kuntoutuksesta ja sen mahdollisuuksista. Jaa hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja työpaikkojen välillä. Hyödynnä matalan kynnyksen neuvontakanavia, kuten työeläkeyhtiön yrityspalvelunumeroa.

Työterveyshuollon ja esihenkilön yhteistyö.

Osallistu aktiivisesti työterveysneuvotteluihin ja etsi työkykyä tukevia ratkaisuja yhdessä. Käy läpi kuntoutuksen suunnitelma ja seuranta työterveyshuollon kanssa. Hyödynnä työterveyshuollon ja sosiaalialan asiantuntijoita mahdollisuuksien mukaan kokonaistilanteen hahmottamisessa.

Yhteistyö eri toimijoiden välillä.

Tee yhteistyötä työterveyshuollon lisäksi työeläkeyhtiön kanssa. Kuntoutuksen suunnittelussa on tärkeää selvittää varhain, palaako työntekijä omaan työhön muokkausten avulla vai muuttuuko työnkuva pysyvästi. Selkeät roolit ja vastuut sekä avoin ja tavoitteellinen yhteistyö edesauttavat kuntoutuksen onnistumista. Seuraa ja arvioi suunnitelmien toteutumista ja vaikutuksia yhdessä.

Kuntoutus uudella työnantajalla.

Ymmärrä kuntoutuksen tavoitteet. Tarjoa selkeä perehdytys ja realistiset odotukset kuntoutujalle. Tue kuntoutujan sopeutumista uuteen työyhteisöön.

94 %

kuntoutuksista toteutui loppuun saakka

73 %

omalla työpaikalla kuntoutuneista palasi työhön

66 %

työpaikoista oli toteuttanut työkyvyn tukitoimia ennen kuntoutukseen hakeutumista

Kuntoutuksen onnistumisessa keskeistä on oikea-aikaisuus, yksilöllisyys ja yhteistyö.

Lähde: Varman data 2021–2024.

Mitä tiedämme?

Työpaikalla on keskeinen rooli työkyvyttömyyden ehkäisyssä ja työhön paluun onnistumisessa. Olennaista on tunnistaa ajoissa työkyvyn heikkenemisen merkit sekä hyödyntää työpaikan omia keinoja työkyvyttömyysriskien hallitsemiseksi. Keinoja ovat esimerkiksi työn muokkaus, osasairauspäiväraha ja työterveyshuollon päätöksellä toteutettava työkokeilu.

Jos työpaikan omat toimet eivät riitä, voi ammatillinen kuntoutus tulla kyseeseen. Sen keskeisiä keinoja ovat työkokeilu, työhönvalmennus ja uudelleen koulutus. Kuntoutuksen onnistumisessa keskeistä on sen oikea-aikaisuus, kuntoutujan motivaatio, aktiivinen osallistuminen kuntoutuksen suunnitteluun ja toteutukseen sitoutuminen, koko kuntoutusprosessin aikainen yksilöllinen tuki sekä eri toimijoiden tiivis yhteistyö.

Miksi asia on tärkeä?

Ammatillisen kuntoutuksen onnistuminen on tärkeää sekä työntekijälle että työnantajalle ja koko yhteiskunnalle. Onnistunut kuntoutus vähentää sairauspoissaoloja ja siten työkyvyttömyysriskiä sekä edistää kuntoutujan osaamisen ja

kokemuksen hyödyntämistä omassa tai uudessa organisaatiossa. Lisäksi työkyvyttömyyden ehkäisy ja työhön paluun tukeminen vahvistavat työyhteisön luottamusta ja valmiuksia kohdata työkykyhaasteita tulevaisuudessa. Työpaikan ennakointi ja yksilölliset toimet ovat investointi, joka tukee sekä työkyvyttömyysriskien hallintaa että työntekijöiden työkykyä.

Mitä tulisi tehdä?

Työpaikan tulee varmistaa kuntoutujien oikea-aikainen tuki ja yksilölliset ratkaisut. Tämä tarkoittaa työkyvyn haasteiden varhaista tunnistamista, joustavia työjärjestelyjä sekä tiivistä yhteistyötä työterveyshuollon ja muiden toimijoiden kanssa. Esihenkilön aktiivinen tuki ja työpaikan myönteinen ilmapiiri vahvistavat kuntoutujan motivaatiota ja luottamusta prosessiin. Kuntoutuksen aikana työpaikka voi tarjota työkokeilu- ja oppisopimuspaikkoja, mahdollistaa työtehtävien muokkauksen ja seurata työn sujuvuutta yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Työpaikan tulee varmistaa, että kuntoutussuunnitelma tähtää työtehtäviin, joissa kuntoutujalla on realistiset mahdollisuudet työllistyä ja jatkaa työuraansa pitkäjänteisesti.

MITEN TYÖPAIKALLA VOITTE EDESAUTTAA AMMATILLISEN KUNTOUTUKSEN ONNISTUMISTA?

- Käy lähiesihenkilönä avointa ja varhaista keskustelua työntekijän kanssa sekä osoita aitoa kiinnostusta työntekijän tilanteeseen.
- Tunnista työkyvyn haasteet mahdollisimman varhain ja reagoi niihin aktiivisesti.
- Tarjoa yksilöllistä tukea huomioiden kuntoutujan elämäntilanne, voimavarat ja mahdolliset esteet realistisesti.
- Osallistu aktiivisesti työterveysneuvotteluihin, joissa etsitään yhdessä ratkaisuja työntekijän sujuvan töihin paluun varmistamiseksi.
- Mahdollista yksilölliset työn muokkaukset ja erilaiset joustot terveydentilalle sopivien tehtävien löytämiseksi.
- Viesti selkeästi kuntoutujan arvostuksesta ja rakenna luottamusta hyväksyvällä ilmapiirillä.
- Tee tiivistä yhteistyötä työterveyshuollon ja työeläkeyhtiön kanssa ja varmista selkeät roolit, vastuut ja tavoitteet.

KIRJOITTAJAT JA LISÄTIETOJA

Minna Savinainen, tutkimuspäällikkö, minna.savinainen@varma.fi
Auli Airila, tutkimuspäällikkö, auli.airila@varma.fi

NÄIN SELVITYS TEHTIIN

Ratkaisut pohjautuvat Varman Tietoa työkyvystä -sarjan julkaisuun *Työpaikan toimet ja ammatillisen kuntoutuksen onnistuminen – tutkittua tietoa ja ratkaisuja työkyvyn edistämiseksi*.

[Tutustu raporttiin verkkosivuillamme](#)

Varman yrityspalvelunumero 010 192 065 (palvelemme ma-pe klo 9–15)

VARMA